دڵشاد عەبدوڵڵاو دەروازەکانی ئازادی.. ستار ئەحمەد

ئەو مەلەی سبەینان بەئاگام دێنێ
هەوا پڕدەکا لەئاواز
قاوەی بەردەمم پڕدەکا لەبۆن هێل
دندوک دەدا لەنەرمەی گوێ
وەک ئەوەی شتێکم بیربێنێتەوە
دەکەومە بیرکردنەوە.
وەک مایسترۆ لەبەردەم ڕۆژێکی نوێ
پەڕوباڵ لێک دەدا
بێوەی و هەڵدادان
لەناو قەفەسی بچووک.
بەجۆری جریوە و باڵ گیڤکردنەوەی زەرشت دەڵێ
لەهەندێکی تێدەگەم، ئەوەی تر لوغزی چریکەیە.
وەک زیندانییەک لەپشت شیشی ئاسنەوە
لەبەرخۆیەوە گۆرانی بڵێ، دەی خۆی پێ بداتەوە.
حەیف! ناتوانم ئازادی بکەم
لەبەر هۆیەکی مەنتیقی؛ مانەوەی لای من مسۆگەرترە.
ڕێگای سێیەم هەڵدەبژێرم: پەیوەندی دەستانە.
بەزمانی خۆی پێم دەڵێ، قەدەرمانە
ژیانی کولەمەرگی ناو بازنەی بچووک.

دڵشاد عەبدوڵڵا

ئەم شیعرە، کە بەشێکە لە کتێبی “کات زۆره بهڵام چی له کات بکهم؟”، دەکرێت وەک هەمایەک بۆ دۆخی مرۆڤی هاوچەرخ و ململانێی ئازادی و سەقامگیری دابنرێت.

ئەم شیعرە کورتە، بە زمانێکی سادە و لە هەمان کاتدا پڕ لە واتا، پەردە لەسەر پەیوەندییەکی ناوازە و پڕ لە فەلسەفە لە نێوان خود (کەسی شاعیر/گێڕەرەوە) و مەلێک (کە هەمایەکی فرەچەشنییە) هەڵدەداتەوە.

: مەلەکە ڕۆڵێکی سەرەکی دەگێڕێت لە دەستپێکی ڕۆژدا. ئەو تەنها

بەخەبەر هێنەر نییە، بەڵکو جریوەکەی (ئاواز) و بۆن (هێل) و دەنگی دندوک (لە گوێدان) دەبنە هەوێنی هۆشیاری و بیرکردنەوە بۆ خود.
ئەمە نیشانەی پەیوەندییەکی قوڵە لە نێوان سروشت و ڕۆحی مر□قدا.
: مەلەکە وەک "مایسترۆ" وەسف دەکرێت کە نمایشێکی هونەری ل□ بەردەم "ڕۆژێکی نوێ" پێشکەش دەکات. ئەمە بەرز نرخاندنی هەڵسوکەوتێتی، بەڵام هاوکات دەلالەت لەوە دەکات کە ژیانی سادە و سروشتیش دەکرێت وەک هونەرێکی ڕەسەن سەیر بکرێت.
پەیوەندییەکە پەیوەندییەکی تەواو نییە. گێڕەرەوە "لەهەندێکی تێدەگەم، ئەوەی تر لوغزی چریکەیە". ئەمە ئاماژەیە بۆ سنووری تێگەیشتنی مر□ق ل□ ژیانی سروشتی یان لە واتای قووڵی ژیان، یان تەنانەت سنووری پەیوەندی مر□ق ب□ د□وروب□ری□وە.
ئەمە بەشی فەلسەفی قەسیدەکەیە. مەلەکە وەک "زیندانییەک ل□ پشت شیشی ئاسنەوە" وەسف دەکرێت. ئەم هێمایە دەکرێت بۆ خودی مر□قیش بگوازرێتەوە کە لەناو "بازنەی بچووک"ی ژیانی ڕۆتینی و ڕۆژانەدا گیریخواردووە.
شاعیر لە نێوان دوو بژاردەی ڕکابەردا گیرساوەتەوە:
ئازادکردنی مەلەکە واتای بەجێهێنانی بەهایەکی مرۆیی باڵا و جێبەجێکردنی مافی سروشتیی مەلەکە.
مانەوەی لای خود (مەنتیق و سەلامەتی):
مانەوەی لای من مسۆگەرترە.
ئەمە خاڵی وەرچەرخانە. مەنتیق لێرەدا دەبێتە دژ بە سۆز و ئازادی. مانەوەی مەلەکە مسۆگەرییەکە لە دژی نادیارییەکانی ژیان، بەڵام ئەم مسۆگەرییە بە زیندانیکردن بەدەست د□□ت.
ڕێگای سێیەم: بریتییە لە "پەیوەندی دۆستانە". ئەمە هەوڵێکە بۆ پێکەوە ژیانی ئازادیی ڕووکەش و زیندانیبوونی ناوەکی، سازشێکە بۆ دۆزینەوەی ئاسوودەیی لە ناو واقیعێکی ناخۆشدا.
: دواجار، مەلەکە (لە ڕێگەی گێڕەرەوەوە) بە "زمانی خۆی" قسە دەکات و دەڵێت:
"قەدەرمانە ، ژیانی کولەمەرگی ناو بازنەی بچووک.
ئەم دێرە کورتە سەرجەم فەلسەفەی شیعرەکە کورت دەکاتەوە؛ ژیانی مرۆڤی هاوچەرخ (یاخود مەلە زیندانیکراوەکە) بەندە بە بازنەیەکی سنووردارەوە، و ئەو ڕێگایەی هەڵد□ بژێردرێت تەنیا کەمکردنەوەی ئازارەکانە، نەک ڕێگای گەیشتن بە ئازادی تەواو.

۳. شێواز ___

: شیعرەکە بە شێوازی گێڕانەوەیەکی نزیک و تایبەت نووسراوە، شاعیر ڕاستەوخۆ دەدوێت و هەستەکانی خۆی دەردەبڕێت، ئەمەش خوێنەر بە خێرایی دەباتە ناو دۆخە سۆزییەکەوە.

بەکارهێنانی هێما :
مەل: هێمای ئازادی، سروشت، دەستپێکی ڕۆژ، و لە کۆتاییدا هێمای زیندانیبوونی قەدەر.
قەفەس/شیشی ئاسن: هێمای سنوورداربوون، ڕۆتین، مەنتیقی جیهانی مادی، و ڕێگری لە ئازادی.
هێل: هێمای خۆشی، بۆن، چێژێکی سادەی ڕۆژانە.
: زمانی شیعرەکە ڕوونە، بەڵام پڕە لە دەربڕینی هەستئامێزە (وەک: نەرمەی گوێ، لوغزی چریکە، کولەمەرگی).
: شیعرەکە لەسەر جیاوازییەکانی نێوان سروشتی مەل (ئاواز، باڵ لێدان) و دۆخی زیندانیکراوی (قەفەس) دامەزراوە، پاشان ئەم ڕکابەرییەی بۆ کێشەیەکی فەلسەفی کۆتایی پێهێناوە.
بەکورتی:
شیعری “ئەو مەلەی سەبەینان بەئاگام دەنێ” تەنیا باسی پەروەردەکردنی مەلێک ناکات، بەڵکو دەکرێت وەک گوزارشتێک لەسەر دۆخی مرۆڤی گیرخواردوو لە نێوان خولیای ئازادی و پێویستییەکانی ژیاندا لێکبدرێتەوە. پرسیاری سەرەکی ئەوەیە: ئایا ژیانێکی مسۆگەر بەبێ ئازادی باشترە لە ئازادییەکی پڕ مەترسی و نادیار؟ شاعیر ڕێگای سێیەم هەڵدەبژێرێت، کە بریتییە لە سازشکردن لەگەڵ قەدەرێک کە بە زیندانیکردنی ـــ بازنەی بچووک ـــ دەستنیشان کراوە. ئەمە شیعرێکی قووڵە و دەتوانێت ببێتە جێگای تێڕامان لەسەر ژیانی خۆمان.

ستار ئەحمەد